

Filipovici: A faár. (Prejul lemnului.) 473—476. old.

A legmagasabb árákat, a szerző szerint, kisebb körzetenkint kellene megállapítani, úgy, hogy a fa fogyasztási helyének az erdőtől való távolságát is figyelembe vegyék.

LES 1941. 32—36. sz.

Slon: A mézgás éger, mint a legjövendelműbb fanemek egyike. (Olše černá — jedna z nejrýnosnjšich dřevin.) 507—511. old.

Közvetlenül szerzett tapasztalatai alapján megfelelő termőhelyen az éger felkarolását ajánlja.

Folytatólag néhány útmutatást ad a tenyésztés kivételére nézve és számításokkal bizonyítja az éger-gazdaság jövendelműségét. Végül leírja az éger jelentőségét műszaki célokra való alkalmazásánál.

Vincent: Szilfák. (Jilmy.) 539—540. old.

A szerző a Cseh- és Morvaországban előforduló 3 szilfaj, ú. m. *Ulmus campestris*, *U. effusa* és *U. montana* részletes leírása után rámutat az ezeket az utolsó 10 évben pusztító betegségekre, amely a korona és azzal az egész fa elhalásában nyilvánul.

A betegség okozói, egyes kutatók szerint, a *Graphium ulmi*, mások szerint a *Micrococcus ulmi* baktériumok. Azt, hogy ezek elsődleges vagy másodlagos kórokozók-e, eddig még nem sikerült megállapítani. Nem lehet ugyanis tudni, vajjon a beteges és tönkremenő szilek nem szenvedtek-e fagykárt s volt-e elegendő nedvességük?

Öreg fák pusztulását észlelték pl. a Morva folyó szabályozása után, amely a talajvíz színének a leszállítás folytán a környező területek kiszáradását eredményezte és minden valószínűség szerint az ottani sík területeken lévő szilek halálát okozta.

A dombos vidéken is csökken a szil-állomány, aminek legfőbb oka azonban az ember. Ha kiterjedt tarvágásokon, vagy egyszintű állományokban a talaj párologása jelentékenyen emelkedik, a szilek nem versenyezhetnek a nedvességet kevésbé igénylő fanemekkel, pl. az erdei- vagy lúcfenyővel.

A szerző véleménye szerint a szilek további pusztulását az erdészek kötelessége célszerű tenyésztéssel megelőzni.

KÜLÖNFÉLÉK

HALÁLOZÁS.

Krutkovszky Károly műegyetemi adjunktus, m. kir. bányatanácsos, t. hadnagy, életének 51. évében folyó hó 10-én Sopronban elhunyt. Komoly tudású, végtelenül szerény, kedves kartársunk végig küzdötte az első világháborút, őszintén gyászolt, korai elvesztését akkor szerzett betegsége okozta.

Nyugodjék békében!

SZEMÉLYI HÍREK.

A Kormányzó Úr Öfóméltósága a földművelésügyi miniszter előterjesztésére *Kelecsényi Mihály* magyar királyi főerdőtanácsosnak nyugalmazásbárményezése alkalmából a miniszteri tanácsosi címet adományozta.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Veröczey Sándor* m. kir. erdőtanácsost Komáromból Újvidékre áthelyezte és megbízta az ottani m. kir. erdőfelügyelőség vezetésével.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter *Dermendzsin József* m. kir. erdőmérnököt Ungvárról Budapestre helyezte át és szolgálattételre a földművelésügyi minisztérium I/B. főosztályába osztotta be.

A magyar királyi földművelésügyi miniszter *Bugledits József* (Berhida) okl. erdőmérnököt a magyar királyi erdőmérnökök személyzeti létszámába a X. fizetési osztályba ideiglenes minőségű m. kir. segéd-erdőmérnökké kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Péter László* m. kir. erdőmérnököt Komáromból a m. kir. erdőfelügyelőséghez Székelyudvarhelyre és *Nadhera Sándor* m. kir. erdőmérnököt Kecskemétről a m. kir. erdőigazgatósághoz Csíkszeredára áthelyezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Tuskó Ferenc* m. kir. segéd-erdőmérnököt a brusztrai alsó és felső m. kir. erdőhivatalok vezetésével megbízta.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *vitéz Balogh Elek* m. kir. főerdőmérnöki címmel és jelleggel felruházott m. kir. erdőmérnököt Győrből Kézdivásárhelyre áthelyezte és megbízta az ottani m. kir. erdőfelügyelőségi kirendeltség vezetésével.

BIRÓ ZOLTÁN FELSZÓLALÁSAI A FELSŐHÁZBAN.

Ügyvezetőnk a költségvetési vitában 1940. évi december hó 19-én a pénzügyi, iparügyi és földművelésügyi tárcák költségvetéséhez szolt hozzá.

Miután meggyőződésünk szerint fejtegetései lapunk olvasóit élenként érdeklik, szösz szerint közöljük a pénzügyi és földművelésügyi tárcák költségvetésének a tárgyalásánál elmondott beszédeit, valamint az iparügyi miniszterhez — a bányászati kutatás támogatása és a budapesti pályaudvarok rendezése tárgyában tett előterjesztése után — a Mérnöki Kamara ügyében intézett kérelmét.

A pénzügyi tárca költségvetési vitája során.

„Nagyméltóságú Elnök Úr! Igen t. Felsőház! Őszintén megvallva, a pénzügyminiszter úr tegnapi beszédének bevezetése valahogy *Savoyai Jenő*nek azt a mondását juttatta eszembe, amit III. Károlynak válaszolt akkor, amikor az azt kérdezte tőle, hogy biztosítva látja-e leánya trónját? Azt mondotta: „200.000 szurony és tele pénztár jobban biztosítja Felsőged leányának a trónt, mint Európa összes írott szerződésai!”

Örömmel látom, hogy a pénzügyminiszter úr maga is erre az álláspontra méltóztatott helyezkedni akkor, amikor Magyarország gazdasági jövőjét ebben a kettőben látja biztosítva: az erős, jól felszerelt, ütőképes magyar hadseregben és az erőteljes, dolgozni tudó, fejlődőképes magyar gazdaságban. Mert hiszen az a második kitétel, amelyet *Savoyai Jenő* mondott: a tele kincstár, csak az állam gazdasági erejére vonatkozott és nem is vonatkozhatott másra.

Nem tudok osztolni abban a meggyőződésben, amelyet éppen előttem szólott kedves felsőházi tagtársam mondott, hogy a tőkének kölcsönök útján való elvonása a vásárló erő elvonását is jelentheti. Igen jól tudjuk, hogy nagyon könnyű azokat a kötvényeket lombardí-

rozni és így ahhoz a vásárlóerőhöz újból hozzájutni. Egészen más esz-
közökkel gondoljuk mi a vásárlóerőnek bizonyos fokig való fenntartá-
sát, mert azzal, hogy a vásárlóerő háború esetén, rendkívüli viszonyok
esetén csökkeni fog, azzal valamennyiünknek számolni kell. Hiszen a
vásárlóerő bűzára vonatkoztatva is jelentékenyen csökkent. Ez termé-
szetszerűleg bekövetkezik ebben a háborúban is.

A pénz vásárló erejét az állam garanciáján és biztosításán kívül
csak két ok adhatja meg. Az egyik: ha a pénzért meg tudom kapni
mindazt, amire szükségem van. Ennek alapfeltétele pedig, hogy az a
szükségleti tárgy meglegyen, tehát igen helyes a kormányzatnak az az
elgondolása, amellyel a *termelést* akarja előmozdítani, hogy ezek a
szükségleti tárgyak meglegyenek. A másik ok akkor jelentkezik, ha a
pénzre azért van szükségem, hogy valamilyen feltétlenül teljesítendő
kötelezettségnek eleget tehessek.

Én ma egyetlenegy olyan kötelezettséget tudok, amelyet teljesí-
teni kell anélkül, hogy én valamit tulajdonképpen a magam jóakara-
tából igénybe vettem volna és ez az adó. A kölcsön címén elvont feles-
leg nincs elvonva a közönség kezéből, ez a vásárlóerő megvan és ha
egyszer egy kicsit megrendül a bizalom az állam iránt, akármilyen
áron kifut az a kölcsönkötvény a piacra csak azért, hogy a közönség
pénzhez jusson. Én tehát igen helyesnek látom a pénzügyminiszter úr-
nak azt a politikáját, hogy a szükségleteknek lehető legnagyobb részét
adóval kívánja fedezni.

Legyen szabad azonban rámutatnom arra, hogy pénzügyi rend-
szerünknek van egy olyan súlyos kérdése, amely azt az átalakulást,
amely előtt most állunk, meglehetősen megnehezíti és ez a kamat-
kérdés. A kamat bizonyos mértékig maximálva van, a helyzet azon-
ban az, hogy a fiatal keresztény vállalkozó, különösen akkor, ha dol-
gozni akar, amikor hosszabb időre van pénzre szüksége, ma 10.5—
11%-on alul pénzhez hozzájutni nem tud. Hiába 6.5 vagy 7.5 % az a
kamat, mihelyt egyszer arról van szó, hogy azt 9—10 hónapos üzem-
vagy munkaidő tartamára le kell kötni, akkor a lekötésért jár egy
külön 2.5—3%-os jutalék. Most méltóztassék ehhez a váltóbélyeget
minden negyedévben hozzászámítani — ez 0.2% negyedévenként — s
akkor szépen kijön a 11—11.5 %. Ezzel a kamattal kezdő ember ma
az életnek nekiindulni nem tud, különösen nem tudnak a kezdő vállal-
kozók. Ezért tiszteletteljes kérésem a pénzügyminiszter úrhoz: méltóz-
tassék valamilyen módot találni arra, hogy ezek az emberek olyan
feltételek mellett juthassanak hozzá ahhoz a tőkéhez, amely a folyta-
tólagos munkához kell, amely kamatot ma az árkormánybiztosnak
szigorú haszonmegállapításai mellett meg lehet bírni, úgyhogy az a
kezdő ember bizonyos mértékig meg is erősödjék. Az az összeg
ugyanis, amelyet az alap bocsát a kezdők rendelkezésére, ez a hosz-
szabb lejáratú hitel rendszerint csak arra elegendő, hogy az első leg-
szükségesebb irodafelszerelést, helyiségbérletet, esetleg egy-két munka-
eszköz megszerzését fedezni lehessen belőle, de magának a munkának
a folytatásához már nem elegendő. Én úgy érzem, ha a pénzügy-
miniszter úr ezt az összeget megfelelő formában, olcsó kamatozás mel-
lett bocsátja rendelkezésünkre, ez nem lesz kiadás, hanem csak átfutó
tétel, amelynek állandóan meg lesz a fedezete, amely bizonyos idő
mulva visszatérül és amelynek segítségével az a fiatal generáció meg
tud majd erősödni annyira, hogy később, a nehezebb időkben is telje-
síthesse a maga hivatását.

Még egy kérdésre akarnék itt kitérni. Ez a kérésem már nem a
pénzügyminiszter úrhoz, hanem a gazdasági csúcsmíniszter úrhoz irá-

nyul. Régóta hangoztatjuk már, hogy nem bírjuk el az adminisztrációnak azt a módját, hogy a legkisebb jelentőségű kérdésben is négy-öt minisztériummal, a Kereskedelmi Hivatallal, az árkormánybiztossággal, meg az anyaghivatalokkal kell tárgyalnunk. (Úgy van!) Az eredmény, a következmény ilyenkor ugyanis az, hogy minden intézkedés késik. Méltóztassanak elhinni, az ellátás terén keletkezett nehézségek 90 százalékban onnan eredtek, hogy az intézkedések nem jelentek meg idejében. Az ármaximálás egyes tételei mindig 7—8—10 héttel kullogtak utána a már beállott körülményeknek és ezért nem tudtunk azokkal sohasem lépést tartani.

De még egy kérésem volna ezzel kapcsolatban. Elsősorban *egyenlő elbánást és következetességet kérek*. Méltóztassanak megengedni, hogy példát hozzak fel arra, hogy ez az egyenlő elbánás és következetesség mennyire nincs meg. A pénzügyminiszter úr felemelte a forgalmi adót, illetve a forgalmi adóválságot, a kormányrendelet kimondta, hogy ezt a forgalmi adóválságtöbbletet a termelő átháríthatja a vásárlóra, az árúk egy részét azonban, például a tűzifát, kivonta az áthárítás lehetőségé alól. Megadta azonban ezt a lehetőséget a szénnél és a műfá-választékoknál.

Méltóztassék megmondani, miért esik ilyen elbírálás alá az egyik választék, amely talán éppen a legnagyobb tömegterméke egy gazdaságnak és miért vonja el az árkormánybiztos úr a kormányrendeletben biztosított jogot a termelőtől. A kormányrendelet ugyanis később jelent meg, mint az árkormánybiztos úr maximáló rendelete. Ennek ellenére az árkormánybiztos úr azt helyezte kilátásba az áthárítás esetére, hogy az illetőket az uzsorabíróság elé fogja állítani, amire természetesen a termelők közül egyetlenegy sem vállalkozott. Valahogyan nem vagyunk egészen tisztában azzal, hogy ezekben a kérdésekben a miniszterelnöki rendeletekkel vajjon a kormány rendelkezik-e, vagy pedig az árkormánybiztos.

Még egy kérésem van. ez pedig a *köztisztviselőknek* azzal a kérésvényével kapcsolatos, amelyet én szignáltam és terjesztettem be a t. Felsőházban. Tudom, hogy az intézkedés útban van s falán már nem is napok, hanem csak egy nap kérdése, hogy a rendelet megjelenjék. Engedje meg a pénzügyminiszter úr, hogy bár a rendeletet még nem ismerem, mégis a rendeletért, mint megértő jóindulatának jeléért, előre is köszönetet mondjak és arra kérjem, hogy a tisztviselői karral szemben ezentúl is tartsa meg ezt a jóindulatot, ezt a megértést.

Itt is és a pénzügyi bizottságban is hangoztak el aggodalmak olyan értelemben, hogy az állami tisztviselői kar túlságos mértékben szaporodik. Az illető urak azonban nem méltóztattak számotvetni azzal, hogy milyen mértékben szaporodtak az állam teendői és hogy mennyi szolgáltatást méltóztatnak maguk a felszólaló urak is követelni az államtól azzal szemben, amit az állam eddig teljesített. Méltóztassanak elhinni, amikor én a javadalmazás felemeléséért emelek szót, egyúttal a teljesítőképeség felemeléséért is szót emelek. Nagyon szeretném azonban, ha ezt a teljesítőképeséget olyan formában emelné a kormányzat, amely formában a mult háborúban is bizonyos mértékig segítségére sietett a tisztviselői karnak és pedig abban a formában, hogy *a legfontosabb közszükségleti cikkeket minden külön nehézség és ácsorgás nélkül biztosította részükre*.

Engedje meg a pénzügyminiszter úr, hogy ez alkalommal újból megemlítsém azt, amire a pénzügyi bizottságban is volt szerencsém rámutatni és amire itt éppen a kisiparosság és az ipari munkásság képviselője is rámutatott, amiben tudniillik nemcsak a tisztviselőknél, hanem a munkásosztálynál is *a munkafegyelem és munkateljesítés*

egyik legfontosabb és leglényegesebb biztosítékát látnám, hogy t. i. az ellátást méltóztassék a termelő üzemen keresztül a teljesítéshez kötni. Az ország északkeleti részein ma az a helyzet, hogy a napszámos naponta 8—10 pengőt keres, a fuvaros naponta 42, 45, 50 pengőt keres, de csak három napig dolgozik s utána a következő három napon munka nélkül van. Miért? Azért, mert hiszen azt a keveset, amire szüksége van, ebből bőszegesen fedezni tudja, igénye pedig egyáltalán nincs.

Méltóztassék megengedni, hogy utaljak a nagy háborúban ezzel kapcsolatban követett eljárásra, bizonyos mértékig joggal, mert hiszen Nagy-Magyarország faellátása és ezeknek az ügyeknek az intézése az én kezemben volt. A termelő üzem nálunk kapta meg a munkásellátáshoz szükséges összes élelmi- és ruházati cikkeket, nálunk kapta meg a felmentést, nálunk kapta meg a fuvaros részére szükséges összes cikkeket az egységes lóáptól kezdve a patkóig és a kerékráfig, viszont amelyik napon a munkás beszüntette a munkát, azon a napon beszüntették a munkás ellátását és a munkás bevonult, ha egy nap a fuvaros nem dolgozott, a következő napon megkapta a katonai behívót és ment be. De közben volt az üzem is, nem volt szükség arra, hogy kiutaljunk, egyszerűen rátelefonáltam az üzemre: kérem ennyi és ennyi, ilyen és ilyen minőségű anyagra van szükségem ennek a közintézménynek a részére. Legfeljebb arról lehetett szó, hogy az illető azt mondta, 15 nap helyett 21 nap alatt szállítja le, de a huszadik napon megjött a feladóvevényekkel, vagy pedig a szállítási igazolvány ellenőrző szelvényeivel, mert tudta, hogy ha 21 nap alatt nem szállítja le az árut, beszüntetem az ellátást és megáll az egész üzem.

Méltóztassék elhinni, ez az egy megoldás lesz az, amely mellett a rendet, a munkafegyelmet és ami még fontosabb, a munkateljesítést magát fenn lehet tartani és vissza lehet szerezni a pénz értékét a legszélesebb néprétegek között.

Egyebekben a költségvetést elfogadom.“ (Éljenzés és taps. — A szónokot üdvözlik.)

Az iparügyi tárca költségvetési vitája során:

A harmadik kérdés a Mérnöki Kamara kérdése. Több mint tizen- négyezer magyar mérnökből ma mindössze 4500 mérnöktagja van a kamarának, sőt ebből a 4500 mérnökből is 2000 olyan, akinek nem volna kötelessége kamarai tagnak lenni, de kari érzésből, összetartozási érzésből bent van a kamarában, azért, hogy segítsen a kamarát fenntartani. Valahogyan nagyon visszás az, amikor a kamara az egész mérnökséget hivatott kifelé és felfelé egyaránt képviselni, a kamara hivatott a fegyelmi jogot is gyakorolni a mérnökök felett és mi vállaljuk is a felelősséget és akarjuk a felelősséget a munkáért mindenkivel vállaltatni, viszont a kamara ezt a felügyeleti jogot, ezt a felelősségrevonást nem kamarai tag mérnökkel szemben nem gyakorolhatja. Úgy tudom, hogy az iparügyi miniszter úr öccsellenciájának javaslata már jóideje készen van, arra kérjük tehát, hogy méltóztassék ezt a javaslatot és pedig a kötelező kamarai tagság alapján, lehetőleg minél előbb a törvényhozás elé hozni.

Még egy kérdés van, amit fel akarnék említeni és ez a mérnökihiány kérdése. Kétségtelen, hogy különösen két ágazatban ezt a hiányt a fiatalsággal pillanatnyilag pótolni nem tudjuk és a magunk részéről nem igen látunk ma erősebb segítséget. Méltóztassék a még munkaképes idősebb tisztviselőket létszámon felül helyezni, tehát az állásokat betölteni, ellenben az illetőket a szolgálatban visszatartani, mert a fiatalabb generációra szükség van a még nagyobb fizikai készséget is

igénylő külső felvételeknél és tervezési munkáknál; de joggal elvárhatják ezek a fiatalok azt, hogy ennek ellenében előlépési lehetőségüktől, családalapítási lehetőségüktől és a jobb megélhetés biztosításától elzárva ne legyenek.

Ezek voltak azok a kérdések, amelyeket bátor voltam a miniszter úr figyelmébe ajánlani, egyébként a költségvetést elfogadom.“ (Helyeslés, taps.)

*

A földművelésügyi tárca költségvetési vitája során:

„Nagyméltóságú Elnök Úr! Mélyen t. Felsőház! Méltóztassanak megengedni, hogy most 2—3 perccel hosszabb legyek, de ahhoz az ágazathoz szólok hozzá, amelyhez engem magamat is 47 évi munka köt és amelyhez, tudom, hogy a miniszter úr őexcellenciáját is a szíve vonzása köti: ez az erdőgazdaság kérdése.

Az első, amit felemlíteni szeretnék: a visszaszerzett területeken levő megcsonkított erdőbirtokok érdeke. Otthagytunk igen szép, kerek birtokegységeket, amelyekbe már évtizedek munkáját fektette bele a birtokos és a magyar erdőtisztai kar. Szétvagdoszták, elszedték kártalanítás nélkül ezeknek a birtokoknak jelentékeny részét azért, mert a birtokos magyar volt. Odaadták olyan kezeknek, amelyekről tudtuk, hogy a vagyoni jövedelmét azoknak az intézményeknek a fenntartására fordítják, amelyek melegágyai voltak a dákóromanizmusnak. Hiszen az adományozottak legnagyobb része vagy távolfekvő, teljesen oláh község, vagy az oláh görögkeleti egyház.

T. Felsőház! Három szempontból nézzük mi ezt a széttagolást aggodalommal. Először erdészeti szempontból, mert ezeken a részeseken, ahol a közlekedés nehéz, a terepviszonyok nehezek, nem lehet kisgazdaságban célszerű erdőgazdaságot üzni. Másodszor azért, mert a birtokosok, akiknek kezére juttatták, anyagilag gyengék és azokat a beruházásokat, amelyek ezeknek a területeknek megfelelően termővé való tételére, feltárására szükségesek, nem bírják. Harmadszor aggodalommal nézzük nemzeti szempontból, mert félünk attól, hogy ezeknek a birtokoknak jövedelmét megint olyan intézmények fenntartására szánják, amelyek mindent fognak szolgálni, csak nemzeti érdeket nem.

Az a tiszteletteljes kérésünk a földművelésügyi miniszter úr őexcellenciáján keresztül az egész kormányzathoz, hogy azt az igazságtalanságot, amely a magyar birtokosokkal ott történt, tegye jóvá. Ne méltóztassék azt hinni, hogy ez csak egyéni birtokosokkal történt; igen sok kisémberről álló nagybirtokosság van ott, amely százazreket érő vagyonekat vesztett el ezen a címen. Ezt az igazságtalanságot tegye jóvá a magyar kormányzat és nyújtson módot arra, hogy ezeket a területeket minél előbb visszaadják az erdőgazdaságnak, mert különben nem lesz belőlük más, mint kopár terület és forrása azoknak az árvizeknek, amelyek az idén tavasszal is végigszaladtak a Szamos, Maros és az Olt völgyén.

A másik felállításunk kérdése. Tudom, az urak közül igen soknak az a meggyőződése, hogy amikor erdőterületünk kétmillió katasztrális holdról hatmillióra emelkedett fel, akkor a magunk szükségleteit kétségtelenül minden nehézség nélkül el tudjuk látni. Sajnos, nem így van. Nem így van különösen a fenyőfánál, mert hiszen a fenyőfaterületek jelentékeny része épp az erdélyi részekre esett, ahol a kihasználások folytán az idősebb állomány számottevő része ebek harmincadjára került. Nem tudok rá más mondani, mert amíg a magyar törvény az ilyen birtokokra előírta a kötelező üzemterv készítését, addig a román rezsim ezekre 4—5 évi, vagy esetleg rövidebb időtartamú vágási tervet készített, a fát egyszerűen levágták és a területtel nem törődött

tovább senki. Ha a földművelésügyi miniszter úr bölcsesége nem talál módot arra, ahogy ezeket a területeket rövid időn belül visszaadja az erdőgazdaság céljára, a növedékveszteség maga, amit ezeken a területeken szenvedünk, százmilliókra fog menni.

Éppen ezért nagyon örülünk annak, hogy a földművelésügyi miniszter úr öccellenciája nemhogy csökkentette volna, hanem 200.000 pengővel emelte azt az összeget, amely alföldfásításra volt előírva nyozva és körülbelül ugyanennyivel emelte azt az összeget, amely csemetenevelésre és erdőstítések támogatására volt előírva nyozva. Méltóztassék meggyőződve lenni róla, hogy ez az egyetlen út arra, hogy azt a hiányt, amely elé nem is olyan nagyon rövid idő óta nézünk valamiképpen pótolhassuk.

Amikor ezelőtt 20 esztendővel először vetettük fel az alföldfásítás kérdését és forsziroztuk a kopár területek beerdősítését, mindenütt azt a vádat kaptuk: miért akartok olyan dolgokra pénzt, amelyekből csak száz esztendő múlva lesz valami. Ma már be tudjuk bizonyítani azt, hogy ha akkor meghallgatásra találtunk volna és a kormányzat megfelelő összegeket bocsátott volna rendelkezésre, — pedig évi másfélmilliónál többről nem volt szó — akkor ma évi 30—35.000 vagóval tudnók fokozni az ország fatermelését és annak a bányafarmennyiségnek, amelynek hiánya elé nézünk, jelentékeny részét ma alföldi akáctermésből tudnók ellátni.

Tisztelettel arra kérem a földművelésügyi miniszter úr öccellencijáját, hogy ne csak tartsa meg ezt a jóindulatot, hanem még fokozza is és ha van rá lehetőség, akkor méltóztassék ezekre a célokra még nagyobb összegeket fordítani. *(Helyeslés.)*

T. Felsőház! Két olyan kérésem van, amely magát az erdészeti személyzetet illeti. Hálásan köszönjük a miniszter úr öccellenciájának azt az intézkedését, hogy 70.000 pengőnek ösztöndíjak céljára való fordításával lehetővé tette, hogy középosztálybeli ember is elküldhesse nagyobb aggodalom és gond nélkül jóra való, jól tanuló fiát a műegyetemre és megmaradjon továbbra is az a szokás, amely nálunk megvolt, hogy egyes családokban három-négy-öt generáció vállalta ugyan azt a szakot, amely ugyan vagyont nem hoz, de hoz megelégedést és meghozza azt a megnyugvást, amelyet a szeretettel végzett munkában eltöltött élet jelent az embernek.

Van azonban egy fájdalma ennek az erdészeti személyzetnek. A miniszter úr öccellenciája majdnem az egész vonalon végigcsinálta a státuszrendezést, de megmaradt a 44 gyakornoki állás, eltérőleg a vízi ágazaton dolgozó kollégák helyzetétől, akiket egyenesen segédmérnöknek neveznek ki.

T. Felsőház! Az a fiatalember, aki 17—18 vagy 19 éves korában teszi le az érettségét, négy és félesztendeig nagyon keményen tanul a főiskolán azért, hogy a diplomát megszerezhesse. De az utána következő két esztendőt is elveszíti, mert hiszen az ép, egészséges testalkat a mi szolgálati ágazatunknál elengedhetetlen kellék lévén, a hallgatók 98 százaléka katona. Tehát az okleveles erdőmérnök két évet a katonaságnál is leszolgál, ahonnan 26 éves korában kerül ki, akkor elmegy 140 pengő fizetéssel gyakornoknak és végzi a legnehezebb felvételi munkát, amely az összes tervezések alapja.

Az a tiszteletteljes kérelmem a miniszter úr öccellenciájához, méltóztassék lehetővé tenni, hogy ezek a fiatalemberek éppen úgy, mint a vízrajzi szolgálatnál működő kollégák, *egyenesen segédmérnököknek* neveztessek ki.

Másik kérésemet a mi hűséges, becsületes munkatársaink, az

erdőőrök érdekében terjesztem elő. Már a harmadik költségvetés tárgyalása alatt teszem szóvá ezt a kérdést. Amikor az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet a mezőgazdasági és erdőgazdasági munkások biztosítását előírta, már akkor volt szerencsém rámutatni arra, hogy nekünk is, a mezőgazdaságnak is, vannak olyan segítőtársaink, akiket nem lehet a munkással és a cseléddel egysorba sorozni, akikről mi képesítést kívánunk, akiknek ezt a képesítést egyik-másik ágazatnál törvény írja elő, akik a munkással, a cseléddel szemben a gazdát képviselik, akiknek arravalóságán múlik a legtöbb esetben, hogy az a munka valóban jól és olcsón lesz-e elvégezve, ezt az embert nem lehet a tekintély rovására nélkül a cseléddel egysorba állítani, pedig a munkásbiztosítási törvény odaállította.

Az Országos Erdészeti Egyesületben lévő erdőbirtokosok saját jószántukból ajánlották fel a Kormányzatnak: méltóztassék kimondani azt, hogy ezeket az embereket a birtokos a négyszeres összeg erejéig köteles biztosítani és a háromszoros biztosítási díjtöbbletet a birtokosok magukra vállalják. Ennek ellenére nem tudtuk elérni azt, hogy ez a kötelező rendelkezés kijöjjön, amely megkülönböztetést tenne az erdőőrök részére azokon a helyeken, ahol erre talán maga a birtokos nem volna hajlandó.

Tisztelettel arra kérem a földművelésügyi miniszter úr öccellen-ciáját, hogy éppen úgy, mint az első esztendőben helyt méltóztatott adni az özvegyi nyugdíjra vonatkozó kéresemnek, méltóztassék ennek a kéresemnek is helyt adni és ezeket az embereket megkülönböztetni.

Engedje meg együttal a földművelésügyi miniszter úr, hogy azért az igazán megértő eljárásért, amelyben az egész erdőgazdasági költségvetést részesítette, az egész magyar erdőmérnöki kar nevében köszönetemet fejezzem ki és együttal annak az ígéretemnek adjak kifejezést, hogy ha munkában, odadásban támogatásra lesz szüksége, méltóztat-sék egészen nyugodtan hozzánk fordulni, mi a legszívesebb készséggel állunk mindenben rendelkezésére. A költségvetést elfogadom.“ (Éljenzés, taps.)

Bánffy Dániel báró, m. kir. földművelésügyi miniszter válasza:

„Bíró Zoltán öméltóságának válaszolva, megnyugtathatom őt, hogy a román nemzeti célokra szinte elkobzottak nevezhető erdőbirtokok ügyével foglalkozunk és igyekeznünk fogunk a nemzet érdekeinek mindenben megfelelő megoldást keresni a jog és a méltányosság szem előtt tartásával.

A visszatért erdők tekintetében is arra fogunk igyekezni, hogy azok az országos erdőgazdaság céljainak megfelelő kezelésben részesüljenek.

Ami az erdőmérnökgyakornokokat illeti, a jelenlegi 603 erdőmérnökkel szemben csak 46 gyakornoki állás van. Ezeknek az állásoknak a csökkentését is tervbevettem már. Ami a magánerdészeti altiszteknek az OMBI keretén belül megfelelő kategóriába való beosztása útján nyugdíjkérdésük megoldását illeti, remélem, bizonyos mértékben ezt a kérdést is sikerülni fog ilyenformán megoldanunk, ennek a lehetőségét tanulmányozni fogom.“

CSEMETEIGÉNYLÉS.

Értesülésünk szerint az állami csemetekertekben a különféle fajú és korú erdei facsemetékből nagy feleslegek vannak, amelyek igen előnyös áron kerülnek szétosztásra.

Az érdeklődők forduljanak közvetlenül az illetékes m. kir. erdőigazgatóságokhoz.

A DUGVÁNYOZÁS.

Nagymagyarországon erdészeti szempontból csekély volt a dugványozás jelentősége.

Az alföldi erdősítés és gazdasági fásítás — kiváltképen azért, mert megművelt talajon történik — és a puha lombfák felkarolása a dugványozást is előtérbe hozta s így helyénvaló, hogy annak módját minden tekintetben tisztázzuk.

Tankönyveinkben és a gyakorlatban is eltérés van a dugványozásnál a következőkben. Egyesek a dugvány alsó lapját ferdén metszik, a dugványt a földbe ferdén helyezik el és jobbnak tartják a gyökeres, mint a síma dugvánnyal való telepítést. Mások a dugvány alsó végét merőlegesen metszik, a dugványt a földben függélyesen helyezik el és jobbnak látják a síma, mint a gyökeres dugvánnyal való telepítést. Egyebekben a dugványozás módját illetően nincs lényeges különbség.

Tapasztalataim alapján megpróbálom a fenti kérdések tisztázását és bizonyára lesznek mások is, akik ehhez hozzájárulnak.

A dugvány alsó részének ferde metszése nyomán a főfontosságú talpgyökér úgyszólván csak a metszés hegyén fejlődik ki tökéletesen, míg a metszéslap többi részén többnyire csak satnyán, míg merőlegesen metszésnél az alsó lapon minden irányban egyenletes a talpgyökér kifejlődése. Nem szorúl magyarázatra, a dugvány életfolyamatában milyen különbséget okozhat az, hogy egyirányú vagy többirányú erős talpgyökérrel indul el az életnek. Csemetekerti gyökeres dugványnevelésnél igen kell ügyelni, mert a metszéslap hegyéhez kevésbé odaerősödött, egyetlen talpgyökér a kiszedésnél könnyen behasad vagy le is törik. De lényeges az is, hogy a ferde metszésű alsó vágáslapot a csemete nehezebben forrasztja be, mint a merőlegeset, amelyen még a beforradást a köröskörül képződött gyökérszálak is elősegítik.

A dugványnak a földben való ferde (és nem függélyes) elhelyezése ellenkezik a fák természetének egyik alaptörvényével, a függélyes állással. De nincs is semmi értelme, sem eredménye a ferde elhelyezésnek, mert akár ferdén, vagy még ha vízszintesen is tesszük földbe a dugványt, minden esetben csak az alsó végén fejlődik ki erős talpgyökér (úgy, mint a függélyes elhelyezésnél, csak kényszerített irányban), a dugvány közbenső részén azonban csak vékony mellékgyökerek képződnek.

Hogy az erdőmivelés körébe ki és mikor hozta be a dugványok alsó lapjának a ferde metszését és a földben való ferde elhelyezését, nem tudom. Különösnek tartom azonban azért, mert a nemes füzéseknek (kötőfüzéseknek) és szőlőnek síma dugvánnyal való telepítésénél, az egész világon merőlegesen metszik az alsó lapot és függélyesen helyezik el a dugványt, pedig mindez nem is millió, hanem milliárdszámra történik és így mód lehetett volna annak kitapasztalására, hogy ez helytelen.

A síma és gyökeres dugvánnyal telepített csemete fejlődésében, a meginduláskor lényeges különbség van. A gyökérrel ültetett csemetének a csemetekertben olyan erős talpgyökere fejlődik, hogy a gyökerek nagyobb része a kiszedésnél elszakad és a csemetét csak gyökércsonkok maradnak. De ha sikerül is a gyökereket nagyobb hosszúsággal kiszedni, akkor meg az ültetőgödörnek kell nagyon szélesnek lennie, mert a talpgyökerek vízszintesen nyúlnak szét. Ezenkívül az így szétterpeszkedő gyökerű csemetével való minden elbánás, szállítás nehézkes, ami az ilyen telepítést mind költségesebbé teszi.

A gyökérrel ültetett dugványnak a csemetekertben kifejlődött erős talpgyökérrézzel arányosan fejlődött törzse és ágazta van. A földből való kiszedésnél a gyökerek elvágásával ez az arány erősen meg bomlik s amikor a telepítés után a csemetében a tenyészet megindul,

a gyökerek csak úgy tudják a földfeletti részeket ellátni, hogy azonnal vékony tápszívó gyökereket fejlesztenek. De még így sem tudják a csemetekertben megvolt teljes gyökérzet működését pótolni. A talpgyökérzet fejlődésén már ez sem segít, ha a gyökérzet és földfeletti részek megbontott arányát az utóbbiak megcsonkításával próbáljuk helyreállítani, a talpgyökereknek a csemetekertben megvolt egyenletes és erős folytatása ekkor sem lesz meg.

Ezzel ellentétben a síma dugvány a telepítés helyén fejleszti ki talpgyökereit s így teljesen olyan gyökérzettel indul az életnek, mintha a gyökeres dugványt a kertből teljes gyökérzetével szedtük volna ki és ültettük volna el.

Könnyű elgondolni, hogy a kétféle csemete fejlődésében is különbségnek kell lenni. Hogy ez a különbség a későbbi korban is megnyíráse jelentős, azt a gyakorlat igazolhatja. A gyümölcsfáknál szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a megcsonkított gyökérzet elágasodásának a törzs, illetve a korona elágasodása a következménye. Éppen ezért is csonkítják meg a gyökereket, hogy a korona terjedelmes s így több gyümölcsöt termő legyen. Az erdei fáknál azonban, a minél hosszabb törzs nevelése a cél s így nem valószínű, hogy a talpgyökerek megcsonkítása célirányos volna.

Hogy a gyökeres és síma dugvány közül a telepítés után melyik fogamzik meg biztosabban, az többféle körülménytől függ. Gondos eljárás után mindkettő biztosan megfogamzik, mert hiszen csak puhafát szoktunk dugványozni (füzet, nyárat, stb.), ezekről pedig tudjuk, hogy még kerítéskaró gyanánt is megerednek. A síma dugványt semmi esetre sem kell félteni a meg-nem-eredéstől, mert nemcsak a puha fafajoknak van rendkívül erős gyökérverő-képességük, hanem a kemény lombfáknak is. Láttam kerítésnek árokba rakott akácgallyakat úgy ki-lombosodni, mintha csemetéket ültettek volna oda. Láttam udvar le-döngölt kavicsburkolatán virágálványként elhelyezett kétarasnyi vastag akáctönköt gyökeret verni és ágat is hajtani. Különös gátló ok lehet csak, ami a nyár- vagy fűzdugvány megeredését megakadályozza; művelt talajban meg kell azoknak fogamzaniok.

A síma dugvánnyal való telepítéshez nem kell csemetekerti nevelés, a telepítés anyaga azonnal és olcsón megvan; kezelése, gondozása, szállítása és elültetése sokkal könnyebb, gyorsabb és olcsóbb, mint a gyökeres dugványé s így érdemes legalább kísérletként mindkét módon telepíteni, hogy eredményességükről magunk is bizonyítékokat szerezhessünk. Ehhez azonban feltétlenül az is szükséges, hogy a telepítés sikerülte után csemetéket s később fácskákat ássunk ki a földből, s azoknak mind földfeletti, mind földalatti fejlődéséről meggyőződjünk. Kívánatos még az is, ha legalább ezekről a telepítésekről törzslapokat készítünk, hogy későbbi korban is ellenőrizhessük fejlődésüket és tapasztalatot gyűjthessünk a különböző módon történt telepítések eredményéről.

Id. Béky Albert.

ADOMÁNYOK.

a soproni diákmenzára

N. N.	P 5.30
Görgényi Árpád	P 10.—